ЧЕЛЯБИНСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СПЕЦИАЛЬНОЙ ПЕДАГОГИКИ И ПСИХОЛОГИИ

Материалы Всероссийской
с международным участием
научно-практической конференции
22 марта 2012 г.
г. Челябинск

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

Министерство образования и науки РФ
Государственное бюджетное образовательное учреждение
высшего профессионального образования
«Челябинский государственный педагогический университет»
Факультет коррекционной падагогики

Актуальные проблемы специальной педагогики и психологии

Материалы
Всероссийской с международным участием
научно-практической конференции молодых исследователей

22 марта 2012
г. Челябинск

Челябинск
Цицеро
2012

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

УДК 373.2
ББК 74.1
А43

А43 **Актуальные проблемы специальной педагогики и психологии** : сб. материалов Всероссийской с международным участием научно-практической конференции молодых исследователей. 22 марта 2012 г. / ред кол.: Л. А. Дружинина, В. А. Бородина, А. А. Лысова. — Челябинск : Цицеро, 2012. — 248 с.

Сборник содержит материалы Всероссийской с международным участием научно-практической конференции молодых исследователей. Содержание статей направлено, в основном, на решение актуальных проблем специального (коррекционного) образования.

Материалы конференции представляют интерес для студентов, магистрантов, аспирантов педагогических институтов и университетов, овладевающих профессиональными знаниями в области специальной педагогики и психологии, а также для педагогов специальных (коррекционных) образовательных учреждений и родителей детей с ограниченными возможностями здоровья.

Материалы публикуются в авторской редакции.

УДК 373.2
ББК 74.1

Редакторы-составители: **Л. А. Дружинина**, к. п. н., доцент, заведующая кафедрой специальной педагогики, психологии предметных методик факультета коррекционной педагогики ЧГПУ;
В. А. Бородина, к. п. н., ст. преподаватель кафедры СПП и ПМ факультета коррекционной педагогики ЧГПУ;
А. А. Лысова, к. п. н., доцент кафедры СПП и ПМ факультета коррекционной педагогики ЧГПУ.

ISBN 978-5-91283-228-4

© Дружинина, Л. А., Бородина В. А., Лысова А. А., составление, 2012

Посохова М. А., Фатеева Н. М. Формирование речевого дыхания у детей дошкольного возраста с псевдобульбарной дизартрией 46

Поташкина В. С., Поспелова Т. Ю. Преодоление нарушений грамматической стороны речи у детей старшего дошкольного возраста с ОНР III уровня 50

Прокопьева Е. В., Язовских М. А. Особенности фонематических процессов у детей дошкольного возраста с фонетико-фонематическим недоразвитием речи 54

Суворова Е. С., Поспелова Т. Ю. Коррекция артикуляционных нарушений у детей старшего дошкольного возраста с псевдобульбарной дизартрией легкой степени 58

Чащина Е. Ю., Зотеева О. С. Особенности овладения синтаксическим строем речи дошкольниками с ОНР III уровня 62

Щипова Е. П. Коррекция нарушений процесса письма у младших школьников с нарушением интеллекта 66

Юкляевских М. М., Коротовских Т. В. Формирование связной монологической речи у старших дошкольников с ОНР III уровня 70

Ракецкая Д. В. Логопедическая ритмика как средство коррекции тахикинезии у старших дошкольников с общим недоразвитием речи 74

Салодкая Е. А. Особенности проявления дисграфии у младших школьников, обучающихся на белорусском языке (Асаблівасці праяўлення дысграфіі ў малошых школьнікаў, якія навучаюцца на беларускай мове) 80

Раздел 2. Актуальные проблемы коррекционной помощи детям с сенсорными нарушениями в развитии

Елисеева К. Е., Скоробогатова Н. В. Психологическая готовность к школе у детей старшего дошкольного возраста с нарушением зрения 85

Калачева М. В. Работа по развитию слухового восприятия у глухих детей старшего дошкольного возраста в семье 88

Кузьминых Е. В. Некоторые особенности зрительной памяти детей с нарушениями зрения 92

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

4. Левина, Р. Е. Основы теории и практики логопедии [Текст] / Р. Е. Левина. — М. : Просвещение, 1968.
5. Лисина, М. И. Развитие движений и формирование двигательных навыков [Текст] / М. И. Лисина, Я. З. Неверович — М. : Просвещение, 1970.
6. Логопедическая ритмика [Текст] / МО Республики Беларусь, Учреждение образования «Белорусский государственный педагогический университет им. М. Танка». — Минск : БГПУ, 2008. — 51 с.
7. Филичева, Т. Б. Логопедическая работа в специальном детском саду : учеб.пособие для студентов пед. ин-тов по спец. № 2111 «Дефектология» [Текст] / Т. Б. Филичева, Н. А. Чевелева. — М., 1987.

Е. А. Салодкая
Научный руководитель ***А. А. Кочарян***
Белорусский государственный
педагогический университет им. М. Танка
г. Минск

Особенности проявления дисграфии у младших школьников, обучающихся на белорусском языке

Асаблівасці праяўлення дысграфіі ў малошых школьнікаў, якія навучаюцца на беларускай мове

У наш час назіраецца тэндэнцыя да павелічэння распаўсюджанасці парушэння пісьма ў малодшых школьнікаў (А. М. Корнеў, Р. І. Лалаева, А. А. Логінава).Парушэнне пісьма з'яўляецца адной з самых распаўсюджаных форм моўнай паталогіі ў вучняў 7—9 гадоў.

Памылкі пісьма носяць у малодшых школьнікаў стойкі характар, яны не адпавядаюць працяглacці іх навучання і намаганням, якія затрачваюцца на іх ліквідацыю, як з боку педагога, так і саміх навучэнцаў. Гэтыя памылкі патрабуюць іх аналіза ў кожным пэўным выпадку і індывідуальнага падыходу на аснове гэтага аналіза.

Механізм парушэння пісьма яшчэ больш ускладняеццава ўмовах двухмоўя: малодшаму школьніку яшчэ цяжка дэферэнцыраваць працэсы адной мовы ад іншай. Па гэтай прычыне узнікаюць змяшэнні дзвух моў — так называемая моўная інтэрферэнцыя.

Актуальнасць даследвання тлумачыцца тым, што на сучасным этапе развіцця нашай краіны вялікая ўвага надаецца адраджэнню нацыянальных традыцый, самасвядомасці беларускага народа, шэта пацвярджаецца і кодэксам аб адукацыі, у якім гаворыцца аб роўнасці беларускай і рускай моў пры навучанні, а таксама неабходнасцю фарміравання ў грамадзян патрыятызму. Зыходзячы з гэтага можна гаварыць аб тым, што беларусы жывуць ва ўмовах аб'ектыўнага двухмоўя. Беларуская мова з'яўляецца адной з самых прыгожых і мілагучных славянскіх моў; і яна нічым не саступае больш распаўсюджанай рускай мове. Бацькі маюць права выбіраць, на якой мове будзе вучыцца іх дзіця. Калі яны пажадаюць, каб і карэкцыйныя заняткі праводзіліся на беларускай мове, то ніхто не мае права адмовіць ім у такой дапамозе. Зараз жа яшчэ не надаецца годнай увагі карэкцыйнай дапамогі на беларускай мове.

Мэтада следвання: тэарэтычна абгрунтаваць, эксперыментальна выявіць спецыфічныя памылкі пісьма ў малодшых школьнікаў, якія навучаюцца на беларускай мове, і распрацаваць метадычныя ўмовы па іх папярэджванні наглядна-гульнёвымі сродкамі.

Задачы даследвання:
1. Прааналізаваць праблему дысграфіі у малодшых школьнікаў;
2. Эксперыментальна вывучыць віды спецыфічных памылак пісьма ў малодшыхшкольнікаў, якія навучаюцца на беларускай мове;
3. Распрацаваць метадычныя прыёмы па папярэджванні спецыфічных памылак пісьма ў малодшых школьнікаў наглядна-гульнёвымі сродкамі.

Аб'ект даследвання: працэспісь мамалодшых школьнікаў, якія навучаюцца на беларускай мове ва ўмовах двух моўя.

Прадмет даследвання: аналіз спецыфічных памылак пісьма ў малодшых школьнікаў, якія навучаюцца на беларускай мове ва ўмовах двухмоўя, і іх папярэджванне.

Метады даследвання:
тэарэтычныя і эмпірычныя, якія ўключаюць ў сябе вывучэнне псіхолага-педагагічнай літаратуры, спецыяльнай літаратуры, медыцынскай і педагагічнай дакументацыі, анамнэстычных звестак на вучняў; канстатуючы эксперымент; метады колькаснай і якаснай апрацоўкі даных на аснове аналізу прадуктаў вучэбнай дзейнасці навучэнцаў.

Пісьмо — складаная форма маўленчай дзейнасці, шматузроўневы працэс. Уключае вялікую колькасць аперацый. У дарослага чалавека яны носяць скарочаны, згорнуты

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

рознымі відамі дысграфіі: 15 вучняў 2-х класаў і 15 — трэціх, з іх 16 дзяўчынак (па 8 з 2-га і 3-га класаў) і 14 хлопчыкаў (па 7 з 2-га і 3-га класаў).

Задача была ў тым, каб выявіць асаблівасці праяўлення дысграфіі ў дзяцей, навучанне якіх вядзецца на беларускай мове: у чым заключаецца спецыфіка іх памылак у параўнанні з тымі, якія даследваліся многімі аўтарамі ў школьнікаў, якія вучацца на рускай мове.

Пры правядзенні даследвання мы засноўваліся на звестках, атрыманых з анамнестычных данных дзяцей, аналіза педагагічных дакументаў.Для рэалізацыі дыягнастычнай мэты намі была адаптавана «Тэставая методыка на аснове якаснай інтэрпрэтацыі выяўленай моўнай сімптаматыкі з двухузроўневым аналізам рэзультатаў» Т. А. Фацекавай і Т. В. Ахуцінай.

Вынікі выканання заданняў балі апрацаваны на аснове сістэмы "Выяўленне і ўлік спецыфічных памылак",прапанаванай Садоўнікавай І. М. [28]. Уліку памылак папярэднічала іх візуальнае выдзяленне намі ў тэкстах пісьмовых работ.

Па атрыманых выніках былі прапанаваны прыёмы работы з дзецьмі з рознымі відамі дысграфіі з выкарыстаннем нагляднагульнёвых сродкаў.

Лагапедычная работа павінна насіць дыферэнцыраваны характар, які ўлічвае механізм парушэнняў, яго сімптаматыку, структуру дэфекту, псіхалагічныя асаблівасці дзіцяці.

Бібліяграфічны спіс

1. Ефименкова, Л. Н. Исправление и предупреждение дисграфии у детей [Текст] / Л. Н. Ефименкова, И. Н. Садовникова. — М. : Просвещение, 1972.

2. Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб адукацыі [Текст]. — 2010.

3. Корнев, А. Н. Нарушения чтения и письма у детей [Текст] / А. Н. Корнев. — СПб. : ИД «МиМ», 1997.

4. Лалаева, Р. И. Нарушение речи и их коррекция у детей с задержкой психического развития [Текст] / Р. И. Лалаева, Н. В. Серебрякова, С. В. Зорина. — М. : ВЛАДОС, 2003. — 304 с.

5. Логинова, Е. А. Нарушения письма. Особенности их проявления и коррекции у младших школьников с задержкой психического развития : учебное пособие [Текст] / Е. А. Логинова ; под ред. Л. С. Волковой. — СПб. : Детство-Пресс, 2004.— 208 с.

6.Фотекова, Т. А. Диагностика речевых нарушений школьников с использованием нейропсихологоических методов : пособие для логопедов и психологов [Текст] / Т. А. Фотекова, Т. В. Ахутина. — М. : АРКТИ, 2002. — 136 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ